

ARGIAk 100 urte

Denon ondarea, denon esku

Ehun urte beteko ditu ARGIAk 2019an. Urte guztiotan kulturgile, idazle eta kazetari askoren lokarri izan da euskarazko kazeta dekanoa. Hedabide baten mendeurrena ez ezik, euskal prentsaren bilakaera guztia ospatu eta aitortzeko urtea da beraz. ARGIAk ibilbide horretan sorturiko ondarea herritarren esku jarriko du: bere zenbaki guztiak eta argazki artxibo historikoa digitalizatzeko proiektua abian da.

Urko Apaolaza Avila

@urkoapaolaza

ARGAZKIAK: DANI BLANCO / ARGIA ARTXIBOA

*Azaroaren 14an egin zen mendeurreneko egitasmoen
aurkezpena Donostian. Bertan izan ziren ARGIAko
kideak eta Eusko Jaurlaritzako Euskara Sustatzeko
zuzendari Estibalitz Alkorta.*

ARGIAk publizitateko bost bezerotik lau galdu zituen, zor handiak zituen eta kazetari askok gaztelania lehenesten zuten hedabide berrietara jo zuten. Eta hala ere bizirik zegoen. 70eko hamarkada amaierako eszena horrek berdin balioko luke ehun urteko ibilbidea deskribatzeko, oroz gainetik biziraupen historia bat baita honakoa. 70eko hamarkada amaierako ataka horretatik ateratzeko kooperatiba sortu zuten Joxe Mari Ostolaza eta Joxemi Zumalaberen ekimenez, eta hala, beste behin, oinarri izan duen lastairari esker lurreratu ahal izan zen astekaria: militantzia eta jendearen babesa.

Bizirik dago ARGIA, eta hori soilik bada mendeurrena ospatzeko arrazoa; ekimenez beteriko egitaraua antolatzen ari dira etxe honetan. Baina badaude zio gehiago kandlei putz egiteko.

Euskal kazetaritza modernoa garatzeko funtzio garrantzitsua izan du kazetak, batez ere gerraurreko Donostiako *Argia*-ren astekari orokorreko izaera bereganatu eta 1963an gai politiko eta sozialak jorratzen hasi zenetik –“ezer ez zegoen garaian

idazle eta kazetari berriak sortu zituen” zioen Agustin Ezeiza orduko arduradunak–, eta bide urratzaile izan da zentzu askotan: berdin frankismoan ikastolak eta abeslariak bultzatzen, nola *Euskaldunon Egunkaria* sortzeko baliabideak jartzen edo internetarako saltoa ematen.

“Ehun urte bete ditugu, azken 30 urteak Ametzagaiña taldeko enpresen sostenguari esker –azaldu genuen

» Ekimenez beteriko egitaraua ari dira prestatzen etxe honetan 2019rako. Bizirik dago ARGIA, eta hori soilik bada mendeurrena ospatzeko arrazoa. Baina badaude zio gehiago kandlei putz egiteko

ARGIAko kideok Donostian, mendeurrenaren aurkezpen ekitaldian–. Baina beste ehun bete nahi ditugu, eta horretarako *Argia jendea*-ren babesa eta erakunde publikoen konpromisoa behar dugu”. Aurkezpenean izan zen Estibalitz Alkorta Eusko Jaurlaritzako Euskara Sustatzeko zuzendaria. Bere esanetan euskarazko komunikabideei daukaten balio estrategikoa onartu behar zaie, eta zentzu horretan, ARGIArekin “zorretan” daudela adierazi zuen.

Jaurlaritzako Kultura sailarekin elkarlana abiatu du hedabide honek, mendeurrena kari. Horri esker aspaldiko nahi edo asmo bati ekin ahal izango dio: zenbaki guztiak eta argazki artxibo historikoa digitalizatzea. Ehun urteko ondarea herritarren esku jarriko du ARGIAk.

Digitalizatze proiektua: zer, nola eta zertarako

ESKU artean duzun honekin 2.624 zenbaki kaleratu ditu ARGIAk mende osoan zehar. Ez jarraian jakina, gerraosteko errepresioaren ondorioz etenaldi lu-

zea jasan behar izan zuen 1936tik 1954ra, eta urte hartatik 1963ra ere gorabehera asko izan zituen. Hortik aurrera, 60ko eta 70eko hamarkadetan zentsura itogarria zen arren –unibertsitate independentea aldarrikatzeagatik edo ikurrina azalean jartzeagatik isunak jaso zituen, Mikel Atxaga zuzendari zela–, eta 80ko hamarkadan sarritan diru-laguntza publikoetatik baztertua izan arren, astero-astero iritsi da etxeetara.

Azken hamabi urteetako edukiak Argia.eus webgunean kontsultatu daitezke modu askean, eta Donostiako Argia-ren zenbakiak –1921an sortu zenetik 1936 urtean desagertu zen artekoak– ere interneten daude pdf formatuan, besteak beste Susaren Armiarma atarian. Gainerako guztia, baina, liburutegietako hemeroteka edo funts erreserbatuetan *giltzapetuta* dago, liburu ki enkoaderna-

tuetan edo bilduma partikularretan egotera kondenatua.

Bidaia luze horretan sorturiko 80.000 orrialdeko kapitalaz ari gara, euskara hutsez eta euskaratik egindako informazioa eskaintzen duena, garaian garaikoa. Ondare hori guztia digitalizatu eta denon esku jartzea da helburua, irakurleak oztoporik gabe eta dohainik sarbidea izan dezala artikulua eta erreportajeetara, testuan bilaketa zehatzak egin ahal izatea, eta bereziki,

edukia zabaltu eta partekatu dezala ahalik eta gehien. ARGIAk defendatzen duen *Creative Commons* filosofia librezalearekin bat dator ideia hori. Gure hizkuntzak *ahobiziak* behar dituen bezala, euskarazko ekoizpenak ez al ditu irakurle *biziak* behar?

Digitalizatzea OCR sistema bidez egingo da. Karaktereak optikoki

ezagutzen dituen prozesua da: idatzitako orrialde bati eskanerra pasa eta irudi soil horretako testua editagarri bihurtzen du. Lehenago ere ARGIAren zenbakiak digitalizatzeko lanak egin ziren, baina emaitza eskasa izan zen. Azken urteetan ordea, OCR teknologia asko garatu da eta orain posible izango da modu azkarrean tipografia irregularra eta gris gama ugari dituzten orrialde zaharren irudietatik kalitate hobeko testua eskuratzeko. Testu hori Argia.eus webgunean integratzea litzateke hurrengo erronka, gaur egungo edukiak dauden bezala.

ARGIAren aldeko pankarta 70eko hamarkada amaierako mobilizazio batean, Donostian. Goian, mendeurrenerako erabiliko den logoa.

Argazki artxiboa: gure historiaren 40.000 ispilu

Mendeurrenak akuilaturik bere argazki artxibo historikoa digitalizatu eta plazaratzeko asmoa ere badu ARGIAk. Gure historia hurbila islatzen duten milaka irudi dira, hedabide honek egoitzaz aldatu duen bakoitzean berarekin eraman duen altxorra.

Batez ere 70eko eta 80ko hamarkadetako irudiak biltzen ditu argazki artxiboak, eta orduko gertaera sozial eta politikoen material grafiko esanguratsua osatzen dute –2015ean komisario izan ginen *Trantsizioak* erakusketan ikus zitekeen bezala–. Euskalgintzari dagozkionak, esaterako, oso balioetsuak dira haien gaiagatik eta agian bakarrak direlako; 80ko hamarkadan ARGIA zen kazeta bakarretakoa hala-koak jorratzen.

Argazkiak digitalizatzen hasi aurretik baina, katalogatzeari ekin zaio. Materiala karpeta eta gutun-azaletan dago gordeta eta bi funtsek osatzen dute. Alde batetik pertsonen izen-abizenekin sailkatutako zatia dago –elkarrizketetan ateratakoak batez ere–; euskal kulturen edo politikan ifrentzua utzi duten 4.000 pertsonaia-aren argazkiak dira. Beste funtsa gaiaren arabera dago sailkatua eta denetarik argazkiak aurki daitezke, nola ikastolen lehenengo jaialdietakoak ala langileen itxialdietakoak edo poliziak erreprimitutako manifestazioetan ateratakoak.

1980ko hamarkada hasierako ARGIAren lantaldea Donostiako Egian, Karmengo Ama kaleko egoitzan. Egungo teknologia digitalik ez zegoen erredakzioko nahiz administrazio lanetan.

» 80.000 orrialdeko kapitalaz ari gara, euskara hutsez eta euskaratik egindako informazioa eskaintzen duena, garaian garaikoa. Ondare hori guztia digitalizatu eta denon esku jartzea da helburua

» Irakurleak oztoporik gabe edukiak ahalik eta gehien zabaltzeko eta partekatzeak, bat egiten du ARGIAk defendatzen duen *Creative Commons* filosofia librezalearekin. Euskarazko ekoizpenak ez al ditu irakurle biziak merezi?

TALLERES
MITXELENA
S.COOP.

Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua

Eziago Poligonoa · Zikuñaga Auzoa
20120 HERNANI (Gipuzkoa)
T 943 55 25 12 - 16 · F 943 55 28 16
info@talleresmitxelena.com

www.talleresmitxelena.com

INAKIBEREZIARTUA

ENBALAJEAK
BILTEGIRATZEA ETA LOGISTIKA
ZERRA ETA ERAIKUNTZA

25 urte baino gehiago paketatze
industrialaren sektorean

Jauregi auzoa, 75
Hernani (Gipuzkoa)
☎ 943 552 828
www.inakibereziartua.com
mjm@inakibereziartua.com

Mendeurrenaren aurkezpen ekitaldian azaldu bezala, “zenbat argazki dauzkagun ere oraindik ez dakigu”. Oraingoz 15.600 argazki katalogatu dira, baina artxiboaren tamaina ikusita 40.000 argazki izan daitezke. Horieta-ko asko jatorri ezezagunekoak badi-
ra ere, eskura dauden datuekin argaz-
kiaren testuingurua, urtea eta egiletza
zehaztea da hasierako lan honen helbu-
rueko bat. Ondoren, behin argazkiak
digitalizatuta eta berrerabilgarritasuna
bermatuta, ARGIAren webgunean pa-
ratuko lirateke.

2019 urtea, ospakizun urtea

Ehun urteak ospatzeko, datorren urtean mahai-inguruak eta bestelako kultur ekitaldiak antolatuko ditu ARGIAk hiler-
o eta lurraldez lurralde. Horrez gain,
urteroko zita nagusiak ere mendeurre-
nari begira egingo dira, esaterako Argia
Sariak. Euskarazko komunikazioaren
arloan erreferentzia nagusi bilakatu di-
ren sarien 30. edizioa izango da dato-
rrena, eta hasieran bezala sektorearen
elkargune izaten segituko du, baina aur-
tengoan ARGIA ibilitako pertsona eta
eragileek protagonismo handia izango
dute.

Urtea indartsu hasiko du ARGIAk,
bere irakurleei opari bat eginez: 2019ko
lehen zenbakia berezia izango da ma-

*70eko hamarkadako mugimendu feministaren,
langile borrokaren eta ikastolen aldeko
mobilizazioen irudiak. ARGIAren artxibo
historikoak 40.000 argazki inguru eta 4.000
pertsonaien erretratoak biltzen ditu.*

miz, itxuraz eta baita luzeraz ere. Men-
deurrenari keinu eginez 100 orrialde
izango dituen astekaria argitaratuko
du, elkarrizketa eta erreportaje zabalez
osatua, eta atal berezia ere izango du,
kazeta dekanok euskal kazetaritzaren
historian izan duen tokia kontatuz.

Bestalde, datorren urteko zenbaki
guztietan mendeurrenari loturiko atal
finkoa joango da orriotan, Miren Osa
kazetariak idatzia, hedabide honen in-
guruko kuriositateak, efemerideak eta
intrahistoria ezagutzeko asteroko ontza
izango da. Eta horrez gain, zenbaki ba-
koitzarekin, astekariaren azal historiko
baten faksimilea etorriko zaio eskuetara

» Zenbaki bakoitzarekin azal
historiko baten faksimilea
jasoko du ARGIAko kideak
2019an, Koldo Izagirreren
testu batez jantzia

ARGIAko kideari, Koldo Izagirre idazlea-
ren testu argigarri batez jantzia.

XX. mendean jaio zen, baina etorki-
zuneko kazetaritza egiten segitu nahi
du, beste mota batekoa, eraldatzailea.
Kazetaritza eredu hori garatzeko azken
hamarkadetan mugarri izan diren mo-
mentuak oinarri hartuta, saiakera libu-
rue argitaratuko du ARGIAk udazkenean.

Eraldatzailea, eta independentea. Ez
neskametzarik ez morrontzarik onar-
tzen duen komunikazio proiektua da
hau, eta horretarako giltzarria komuni-
tatea du. Gerraurreko *Argia*-k saltzaile
gaztetxo “pixkorrak” bidaltzen zituen
baserri inguruetara astekaria banatze-
ra; 1963an hiritarturik berpiztu zute-
nean ere herriz herri ibiltzen ziren, ipar
zein hego, astekariak sari bidez ordain-
dutako komisionistak. Eta gaur, kide egi-
teko sistema berritzailea dauka mar-
txan ARGIAk: *Eman ahal duzuna, eta
jaso nahi duzuna* da bere deia, jendeak
proiektua ekonomikoki babes dezan.

Jendea da gorputza eta hizkuntza
bihotza. 1919ko *Zeruko Argia* “Aldiz-
kingi Edergarriidun” erlijioso hartatik
oraingo komunikabide eraldatzaile eta
independentera, ehun urteko tartea
egoteaz gain, hezur eta haragiz ere alde
ikaragarria dagoela bistakoa da. Baina
haien arteko zilborresteak odol bera da-
rama: euskara. ■